

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

Βρυξέλλες, 17.7.2006
COM(2006) 399 τελικό

2006/0135 (CNS)

Πρόταση

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

**για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 2201/2003 όσον αφορά τη διεθνή
δικαιοδοσία και για τη θέσπιση κανόνων σχετικά με το εφαρμοστέο δίκαιο σε γαμικές
διαφορές**

(υποβληθείσα από την Επιτροπή)

{SEC(2006) 949}
{SEC(2006) 950}

ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

1) ΑΙΤΙΟΛΟΓΗΣΗ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

Η Συνθήκη του Άμστερνταμ ορίζει σαν στόχο την προοδευτική εγκαθίδρυση ενός χώρου ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης, κυρίως με τη θέσπιση μέτρων που υπάγονται στον τομέα της δικαστικής συνεργασίας σε αστικές υποθέσεις. Δυνάμει του άρθρου 65 της Συνθήκης, η Κοινότητα θεσπίζει μέτρα στον τομέα της δικαστικής συνεργασίας σε αστικές υποθέσεις με διασυννοριακές επιπτώσεις στο μέτρο που είναι αναγκαία για την καλή λειτουργία της εσωτερικής αγοράς. Το άρθρο 65, στοιχείο β), κάνει ειδικά αναφορά σε μέτρα που στοχεύουν στην "προώθηση της συμβατότητας των κανόνων που εφαρμόζονται στα κράτη μέλη, όσον αφορά τη σύγκρουση νόμων και δικαιοδοσίας".

Η εναρμόνιση των κανόνων σύγκρουσης νόμων διευκολύνει την αμοιβαία αναγνώριση των δικαστικών αποφάσεων. Το γεγονός ότι τα δικαστήρια των κρατών μελών εφαρμόζουν τους ίδιους κανόνες σύγκρουσης νόμων για να προσδιορίσουν το εφαρμοστέο δίκαιο σε δεδομένη κατάσταση ενισχύει την αμοιβαία εμπιστοσύνη στις δικαστικές αποφάσεις που εκδίδονται στα άλλα κράτη μέλη.¹

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο αναφέρθηκε στο ζήτημα του εφαρμοστέου δικαίου σε υποθέσεις διαζυγίου σε δύο περιπτώσεις. Το 1998, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Βιέννης ζήτησε να εξεταστεί εντός πέντε ετών από την έναρξη ισχύος της Συνθήκης του Άμστερνταμ² η δυνατότητα εκπόνησης νομικής πράξης σχετικά με το εφαρμοστέο δίκαιο σε θέματα διαζυγίου. Πιο πρόσφατα, τον Νοέμβριο 2004, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο κάλεσε την Επιτροπή να υποβάλει, το 2005, Πράσινη Βίβλο σχετικά με τους κανόνες ιδιωτικού διεθνούς δικαίου (σύγκρουση νόμων) σε υποθέσεις διαζυγίου.³

Γενικό πλαίσιο

Η αυξημένη κινητικότητα των πολιτών στο εσωτερικό της Ευρωπαϊκής Ένωσης οδήγησε σε αύξηση του αριθμού των «διεθνών» ζευγαριών, δηλαδή σύζυγοι διαφορετικής ιθαγένειας, σύζυγοι που ζουν σε διαφορετικά κράτη μέλη ή που ζουν σε κράτος μέλος του οποίου ένας εξ αυτών ή και οι δύο δεν είναι υπήκοοι. Λόγω του υψηλού ποσοστού διαζυγίων στην Ευρωπαϊκή Ένωση, το εφαρμοστέο δίκαιο και η διεθνής δικαιοδοσία σε υποθέσεις διαζυγίου αφορούν σημαντικό αριθμό πολιτών κάθε έτος. Το τμήμα 3 της συνημμένης αξιολόγησης αντικτύπου περιλαμβάνει στατιστικές για τον αριθμό διεθνών διαζυγίων και γάμων στο εσωτερικό της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Ισχύουσες διατάξεις στον τομέα της πρότασης

Δεν υπάρχουν προς το παρόν κοινοτικές διατάξεις στον τομέα του εφαρμοστέου

---

¹ Πρόγραμμα μέτρων με προορισμό να τεθεί σε εφαρμογή η αρχή της αμοιβαίας αναγνώρισης των αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, το οποίο θεσπίστηκε στις 30.11.2000, ΕΕ C 12 της 15.1.2000, σ. 1.

² Πρόγραμμα δράσης της Βιέννης, που θεσπίστηκε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στις 3 Δεκεμβρίου 1998, ΕΕ C19 της 23.01.1999, σ. 1.

³ Πρόγραμμα της Χάγης: ενίσχυση της ελευθερίας, της ασφάλειας και της δικαιοσύνης στην Ευρωπαϊκή Ένωση, που θεσπίστηκε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στις 4-5 Νοεμβρίου 2004.

δικαίου σε γαμικές διαφορές. Η πρώτη κοινοτική πράξη που θεσπίστηκε στον τομέα του οικογενειακού δικαίου, ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1347/2000 του Συμβουλίου⁴, θέσπισε κανόνες σχετικά με τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεων σε γαμικές διαφορές και διαφορές γονικής μέριμνας έναντι των κοινών τέκνων των συζύγων που εκδίδονται επ' ευκαιρία διαδικασιών γαμικών διαφορών. Η πράξη αυτή δεν περιελάμβανε εντούτοις κανόνες περί του εφαρμοστέου δικαίου.

Η έναρξη ισχύος του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 2201/2003 του Συμβουλίου⁵, ο οποίος κατήργησε και αντικατέστησε τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1347/2001 του Συμβουλίου από την 1^η Μαρτίου 2005, δεν επέφερε καμιά τροποποίηση σε σχέση με το θέμα. Το ζήτημα του εφαρμοστέου δικαίου δεν αναφέρθηκε κατά τις διαπραγματεύσεις αυτού του κανονισμού, ο οποίος επανέλαβε σχεδόν αμετάβλητες τις διατάξεις περί γαμικών διαφορών του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1347/2000 του Συμβουλίου.

Ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 2201/2003 του Συμβουλίου επιτρέπει στους συζύγους να επιλέγουν μεταξύ διαφόρων εναλλακτικών κριτηρίων δικαιοδοσίας. Αφής στιγμής μια διαδικασία γαμικής διαφοράς φθάνει ενώπιον των δικαστηρίων ενός κράτους μέλους, το εφαρμοστέο δίκαιο καθορίζεται βάσει των εθνικών κανόνων ιδιωτικού διεθνούς δικαίου του εν λόγω κράτους, οι οποίοι βασίζονται σε πολύ διαφορετικά κριτήρια.

Η πλειοψηφία των κρατών μελών καθορίζει το εφαρμοστέο δίκαιο σε συνάρτηση με μία κλίμακα κριτηρίων σύνδεσης που στοχεύουν να κατοχυρώσουν ότι η διαδικασία διέπεται από την έννομη τάξη με την οποία εμφανίζει στενότερη σχέση. Άλλα κράτη μέλη εφαρμόζουν συστηματικά τους εθνικούς τους νόμους ("lex fori") στις διαδικασίες γαμικών διαφορών.

Στόχοι της πρότασης

Ο συνολικός στόχος της παρούσας πρότασης είναι να δημιουργήσει ένα σαφές και πλήρες νομικό πλαίσιο στον τομέα των γαμικών διαφορών στην Ευρωπαϊκή Ένωση και να εξασφαλίσει στους πολίτες δέουσες λύσεις όσον αφορά την ασφάλεια δικαίου, την προβλεψιμότητα, την ευελιξία και την πρόσβαση στη δικαιοσύνη.

Η παρούσα κατάσταση θα μπορούσε να δημιουργήσει σειρά προβλημάτων στις διαδικασίες γαμικών διαφορών διεθνούς χαρακτήρα. Οι σημαντικές διαφορές μεταξύ των εθνικών δικαίων, όσον αφορά τόσο το ουσιαστικό δίκαιο όσο και τους κανόνες ιδιωτικού διεθνούς δικαίου καταλήγουν σε έλλειψη ασφάλειας δικαίου. Λόγω των σημαντικών διαφορών μεταξύ των εθνικών κανόνων σύγκρουσης νόμων (εθνικοί κανόνες ιδιωτικού διεθνούς δικαίου) και της πολυπλοκότητάς τους, είναι ιδιαίτερα δυσχερές, για τα «διεθνή ζευγάρια» να προβλέψουν το εφαρμοστέο δίκαιο στη διαδικασία γαμικής διαφοράς τους. Η μεγάλη πλειοψηφία των κρατών μελών δεν παρέχει στους συζύγους τη δυνατότητα να επιλέξουν το εφαρμοστέο δίκαιο στις διαδικασίες γαμικών διαφορών. Αυτό μπορεί να οδηγήσει στην εφαρμογή δικαίου με το οποίο οι σύζυγοι έχουν μικρή σχέση και σε αποτέλεσμα που δεν ανταποκρίνεται

---

⁴ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1347/2000 του Συμβουλίου, της 29^{ης} Μαΐου 2000, περί της διεθνούς δικαιοδοσίας, αναγνώρισης και εκτέλεσης αποφάσεως σε γαμικές διαφορές και διαφορές γονικής μέριμνας έναντι των κοινών τέκνων των συζύγων, ΕΕ L 160 της 30.06.2000, σ. 19.

⁵ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 2201/2003 του Συμβουλίου, της 27ης Νοεμβρίου 2003, για τη διεθνή δικαιοδοσία και την αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων σε γαμικές διαφορές και διαφορές γονικής μέριμνας, ο οποίος καταργεί τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1347/2000, ΕΕ L 338 της 23.12.2003, σ. 1.

στις νόμιμες προσδοκίες των πολιτών. Επιπλέον, οι ισχύοντες κανόνες μπορεί να παροτρύνουν έναν εκ των συζύγων να "σπεύσει στο δικαστήριο", δηλαδή να προσφύγει σε δικαστήριο πριν από την ανάλογη ενέργεια του άλλου συζύγου έτσι ώστε η διαδικασία να υποβληθεί σε ένα ιδιαίτερο δίκαιο για να εξασφαλίσει τα συμφέροντά του/της. Τέλος, οι ισχύοντες κανόνες δεν κατοχυρώνουν επαρκή πρόσβαση στη δικαιοσύνη.

Η πρόταση τροποποιεί τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 2201/2003 του Συμβουλίου όσον αφορά τη διεθνή δικαιοδοσία και το εφαρμοστέο δίκαιο σε γαμικές διαφορές για να επιτευχθούν οι ακόλουθοι στόχοι:

- *Ενίσχυση της ασφάλειας δικαίου και της προβλεψιμότητας*

Η πρόταση θεσπίζει εναρμονισμένους κανόνες σύγκρουσης νόμων σε υποθέσεις διαζυγίου και δικαστικού χωρισμού προκειμένου να επιτρέψει στους συζύγους να προβλέπουν με ευκολία το δίκαιο που θα εφαρμοστεί στη γαμική διαφορά τους. Ο προτεινόμενος κανόνας βασίζεται κατά κύριο λόγο στην επιλογή των συζύγων. Αυτή η επιλογή περιορίζεται στο δίκαιο που εμφανίζει στενό σύνδεσμο με το γάμο, κατά τρόπον ώστε να αποφευχθεί η εφαρμογή "εξωτικών" δικαίων με τα οποία οι σύζυγοι έχουν ελάχιστη ή ουδεμία σχέση. Ελλείψει επιλογής, το εφαρμοστέο δίκαιο καθορίζεται σε συνάρτηση με μία κλίμακα κριτηρίων σύνδεσης, τα οποία θα εξασφαλίσουν ότι η γαμική διαφορά διέπεται από έννομη τάξη με την οποία ο γάμος έχει στενή σχέση. Αυτό θα ενισχύσει σημαντικά την ασφάλεια δικαίου και την προβλεψιμότητα τόσο για τους συγκεκριμένους συζύγους όσο και για τα νομικά επαγγέλματα.

- *Αύξηση της ευελιξίας εισάγοντας περιορισμένη αυτονομία των μερών*

Η αυτονομία των μερών στις γαμικές υποθέσεις είναι, προς το παρόν, εξαιρετικά περιορισμένη. Οι εθνικοί κανόνες σύγκρουσης νόμων προβλέπουν καταρχήν μία μόνο λύση σε δεδομένη κατάσταση, όπως, για παράδειγμα, την εφαρμογή του δικαίου της κοινής ιθαγένειας των συζύγων ή την εφαρμογή του δικαίου του φόρουμ. Η πρόταση καθιστά το νομικό πλαίσιο πιο ευέλικτο προσφέροντας στους συζύγους μια περιορισμένη δυνατότητα να επιλέξουν (α) το εφαρμοστέο δίκαιο και (β) το αρμόδιο δικαστήριο στις διαδικασίες που αφορούν το διαζύγιο και τον δικαστικό χωρισμό. Η δυνατότητα των συζύγων να καταλήξουν σε συμφωνία σχετικά με αυτά τα ζητήματα θα μπορούσε να είναι ιδιαίτερα επωφελής σε περιπτώσεις συναινετικού διαζυγίου. Εισάγονται ειδικές διασφαλίσεις για να κατοχυρωθεί ότι οι σύζυγοι θα έχουν επίγνωση των συνεπειών της επιλογής τους.

- *Εξασφάλιση της πρόσβασης στη δικαιοσύνη*

Η πρόταση στοχεύει επίσης να βελτιώσει την πρόσβαση στη δικαιοσύνη στις γαμικές διαφορές. Η δυνατότητα επιλογής του αρμόδιου δικαστηρίου στις διαδικασίες που αφορούν το διαζύγιο και τον δικαστικό χωρισμό ("παρέκταση δικαιοδοσίας") θα διευκολύνει την πρόσβαση στη δικαιοσύνη για τους συζύγους διαφορετικής ιθαγένειας. Ο κανόνας περί παρέκτασης εφαρμόζεται ανεξάρτητα από το κατά πόσον το ζεύγος ζει σε ένα κράτος μέλος ή σε τρίτη χώρα. Εξάλλου, η πρόταση ανταποκρίνεται ειδικά στην ανάγκη να κατοχυρωθεί η πρόσβαση στη δικαιοσύνη για τους συζύγους διαφορετικής ιθαγένειας που ζουν σε τρίτη χώρα. Η πρόταση εισάγει έναν ενιαίο και διεξοδικό κανόνα σχετικά με τις επικουρικές δικαιοδοτικές βάσεις για

να ενισχύσει την ασφάλεια δικαίου και να κατοχυρώσει την πρόσβαση στη δικαιοσύνη σε γαμικές διαφορές για τους συζύγους που ζουν σε τρίτη χώρα αλλά επιθυμούν να κινήσουν τη διαδικασία σε ένα κράτος μέλος με το οποίο έχουν στενό σύνδεσμο.

- *Παρεμπόδιση της “εσπευσμένης προσφυγής στο δικαστήριο” εκ μέρους ενός εκ των συζύγων*

Η πρόταση ασχολείται τέλος με το πρόβλημα της “εσπευσμένης προσφυγής στο δικαστήριο” εκ μέρους ενός εκ των συζύγων, δηλαδή όταν ο ένας εκ των συζύγων υποβάλλει αίτηση διαζυγίου πριν από τον άλλο έτσι ώστε να εξασφαλίσει ότι η διαδικασία θα υπόκειται σε δίκαιο που εξυπηρετεί τα δικά του/της συμφέροντα. Αυτό μπορεί να καταλήξει στην εφαρμογή δικαίου με το οποίο ο εναγόμενος δεν αισθάνεται στενό σύνδεσμο ή το οποίο δεν λαμβάνει υπόψη τα συμφέροντά του/της. Αυτό καθιστά περαιτέρω τις προσπάθειες συμφιλίωσης δυσχερείς και αφήνει περιορισμένα περιθώρια διαμεσολάβησης. Η θέσπιση εναρμονισμένων κανόνων σύγκρουσης νόμων φαίνεται να μειώνει σημαντικά τον κίνδυνο “εσπευσμένης προσφυγής στο δικαστήριο”, δεδομένου ότι οποιοδήποτε επιλαμβανόμενο δικαστήριο στην Κοινότητα θα εφαρμόζει το δίκαιο που προσδιορίζεται στη βάση κοινών κανόνων.

- **Συνοχή με τις άλλες πολιτικές και στόχος της Ένωσης**

Η πρόταση τηρεί τα θεμελιώδη δικαιώματα και τις αρχές που αναγνωρίζονται, ιδιαίτερα, από το Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ως γενικές αρχές του κοινοτικού δικαίου. Ιδιαίτερα, στοχεύει να εξασφαλίσει την πλήρη τήρηση του δικαιώματος σε δίκαιη δίκη όπως αναγνωρίζεται στο άρθρο 47 του Χάρτη.

2) ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗ ΤΩΝ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΜΕΝΩΝ ΜΕΡΩΝ ΚΑΙ ΑΝΑΛΥΣΗ ΑΝΤΙΚΤΥΠΟΥ

- **Διαβούλευση των ενδιαφερομένων μερών**

Η Επιτροπή, στις 14 Μαρτίου 2005, παρουσίασε μία Πράσινη Βίβλο σχετικά με το εφαρμοστέο δίκαιο και τη διεθνή δικαιοδοσία σε υποθέσεις διαζυγίου⁶. Αυτή η Πράσινη Βίβλος έφερε στο φως ορισμένα κενά που παρατηρούνται στην ισχύουσα κατάσταση και προσδιόρισε διάφορες δυνατές λύσεις για την αντιμετώπιση των προβλημάτων. Οι λύσεις συμπεριλάμβαναν τη διατήρηση του status quo, την εναρμόνιση των κανόνων σύγκρουσης νόμων, τη χορήγηση στους συζύγους της περιορισμένης δυνατότητας επιλογής του εφαρμοστέου δικαίου, την αναθεώρηση των κριτηρίων διεθνούς δικαιοδοσίας που απαριθμούνται στο άρθρο 3 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 2201/2003 του Συμβουλίου, την αναθεώρηση του άρθρου 7 σχετικά με τις επικουρικές δικαιοδοτικές βάσεις, του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 2201/2003 του Συμβουλίου, την παροχή στους συζύγους της περιορισμένης δυνατότητας να επιλέγουν το αρμόδιο δικαστήριο, την εισαγωγή της περιορισμένης δυνατότητας παραπομπής μιας υπόθεσης, και, τέλος τον συνδυασμό διαφόρων λύσεων.

Η Επιτροπή δέχτηκε περίπου 65 παρατηρήσεις ως απάντηση στην Πράσινη Βίβλο⁷.

⁶ COM (2005) 82 τελικό.

⁷ Οι απαντήσεις δημοσιεύονται στην ακόλουθη διεύθυνση:

Η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή, στη γνωμοδότησή της της 28^{ης} Σεπτεμβρίου 2005 για την Πράσινη Βίβλο, χαιρέτισε την πρωτοβουλία της Επιτροπής.

Η Επιτροπή διοργάνωσε δημόσια ακρόαση, στις 6 Δεκεμβρίου 2005. Μία συνεδρίαση εμπειρογνομόνων διοργανώθηκε στη συνέχεια στις 14 Μαρτίου 2006. Αυτές οι συζητήσεις πραγματοποιήθηκαν στη βάση ενός εγγράφου προβληματισμού που καταρτίστηκε από τις υπηρεσίες της Επιτροπής.

Η πλειοψηφία των απαντήσεων αναγνώριζε την ανάγκη ενίσχυσης της ασφάλειας δικαίου και της προβλεψιμότητας, την καθιέρωση περιορισμένης αυτονομίας των μερών και την αποτροπή της "εσπευσμένης προσφυγής στο δικαστήριο". Ορισμένοι ενδιαφερόμενοι εξέφρασαν ανησυχίες για το γεγονός ότι η εναρμόνιση των κανόνων σύγκρουσης νόμων θα υποχρεώσει τα δικαστήρια να εφαρμόζουν αλλοδαπό δίκαιο, γεγονός που μπορεί να οδηγήσει σε καθυστερήσεις και συμπληρωματικά έξοδα όσον αφορά τις διαδικασίες γαμικών διαφορών.

Η διαβούλευση των ενδιαφερομένων μερών ελήφθη υπόψη κατά την προετοιμασία της παρούσας πρότασης.

- **Συγκέντρωση και αξιοποίηση εμπειρογνομosύνης**

Δεν υπήρξε ανάγκη προσφυγής σε εξωτερικούς εμπειρογνώμονες.

- **Αξιολόγηση αντικτύπου**

Η Επιτροπή προέβη σε μελέτη αντικτύπου, την οποία επισυνάπτει στην πρόταση. Η μελέτη αντικτύπου προβλέπει τις ακόλουθες λύσεις: (i) τη διατήρηση του status quo, (ii) την ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ των κρατών μελών, (iii) την εναρμόνιση των κανόνων σύγκρουσης νόμων, συμπεριλαμβανομένης της περιορισμένης δυνατότητας των συζύγων να επιλέγουν το εφαρμοστέο δίκαιο, (iv) την αναθεώρηση του κανόνα γενικής δικαιοδοσίας του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 2201/2003 του Συμβουλίου, (v) την εισαγωγή περιορισμένης δυνατότητας των συζύγων να επιλέγουν το αρμόδιο δικαστήριο και (vi) την αναθεώρηση του κανόνα σχετικά με τις επικουρικές δικαιοδοτικές βάσεις του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 2201/2003 του Συμβουλίου.

Από την αξιολόγηση αντικτύπου προκύπτει ότι για την αντιμετώπιση των διαφόρων προβλημάτων είναι αναγκαίος ένας συνδυασμός κοινοτικών πράξεων. Η έκθεση προτείνει την αναθεώρηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 2201/2003 του Συμβουλίου, συμπεριλαμβανομένης της εναρμόνισης των κανόνων σύγκρουσης νόμων με περιορισμένη δυνατότητα των συζύγων να επιλέγουν το εφαρμοστέο δίκαιο, της αναστολής και αναθεώρησης του κανόνα σχετικά με τις επικουρικές βάσεις δικαιοδοσίας που προβλέπεται στο άρθρο 7.

Η Επιτροπή πραγματοποίησε αξιολόγηση αντικτύπου όπως προβλέφθηκε στο

πρόγραμμα εργασίας, της οποίας το πρακτικό υπάρχει στην ακόλουθη διεύθυνση: http://europa.eu.int/comm/justice_home/news/consulting_public/news_consulting_public_en.htm.

3) ΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

- **Νομική βάση**

Η νομική βάση της παρούσας πρότασης είναι το άρθρο 61, στοιχείο γ), της Συνθήκης το οποίο αναγνωρίζει στην Κοινότητα αρμοδιότητες να θεσπίζει μέτρα στον τομέα της δικαστικής συνεργασίας σε αστικές υποθέσεις, όπως προβλέπονται στο άρθρο 65.

Το άρθρο 65 αναγνωρίζει στην Κοινότητα νομοθετικές αρμοδιότητες όσον αφορά τη δικαστική συνεργασία σε αστικές υποθέσεις με διασυνοριακές επιπτώσεις στο μέτρο που είναι αναγκαία για την ομαλή λειτουργία της εσωτερικής αγοράς. Το άρθρο 65, στοιχείο β), αναφέρει ρητά μέτρα που αποβλέπουν στην προώθηση της συμβατότητας των κανόνων που εφαρμόζονται στα κράτη μέλη, όσον αφορά τη σύγκρουση νόμων και δικαιοδοσίας.

Η πρόταση αφορά διατάξεις δικαιοδοσίας και εφαρμοστέου δικαίου που παραμένουν αποκλειστικά στις καταστάσεις διεθνούς χαρακτήρα, όταν, για παράδειγμα, οι σύζυγοι ζουν σε διαφορετικά κράτη μέλη ή έχουν διαφορετική ιθαγένεια. Πληροί κατά συνέπεια την αξίωση της διασυνοριακής επίπτωσης του άρθρου 65.

Τα κοινοτικά όργανα διαθέτουν ορισμένα περιθώρια αξιολόγησης για να προσδιορίσουν το κατά πόσον ένα μέτρο είναι απαραίτητο για την ομαλή λειτουργία της εσωτερικής αγοράς. Η παρούσα πρόταση διευκολύνει την ομαλή λειτουργία της εσωτερικής αγοράς δεδομένου ότι θα καταργήσει όλα τα εμπόδια στην ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων τα οποία, σήμερα, βρίσκονται αντιμέτωπα με προβλήματα που οφείλονται σε διαφορές που υφίστανται μεταξύ των εθνικών δικαίων όσον αφορά το εφαρμοστέο δίκαιο και τη δικαιοδοσία στον τομέα των γαμικών διαφορών.

- **Αρχή της επικουρικότητας**

Οι στόχοι της πρότασης δεν μπορούν να επιτευχθούν από τα κράτη μέλη αλλά χρειάζονται ενέργειες σε κοινοτική κλίμακα υπό τη μορφή κοινών κανόνων για τη διεθνή δικαιοδοσία και το εφαρμοστέο δίκαιο. Οι κανόνες περί διεθνούς δικαιοδοσίας, όπως και οι κανόνες σύγκρουσης νόμων, πρέπει να είναι ταυτόσημοι για να επιτευχθεί ο στόχος της ασφάλειας δικαίου και της προβλεψιμότητας για τους πολίτες. Μονομερής δράση εκ μέρους των κρατών μελών θα αντέβαινε στο συγκεκριμένο στόχο. Δεν υπάρχει καμία ισχύουσα διεθνής σύμβαση μεταξύ των κρατών μελών η οποία να αφορά το ζήτημα του εφαρμοστέου δικαίου στον τομέα των γαμικών διαφορών. Η δημόσια διαβούλευση και η αξιολόγηση αντικτύπου κατέδειξαν όλο το εύρος των προβλημάτων που αντιμετωπίζονται με την παρούσα πρόταση, τα οποία αφορούν χιλιάδες πολίτες κάθε έτος. Δεδομένου του χαρακτήρα και της κλίμακας του

προβλήματος, οι στόχοι μπορούν να επιτευχθούν μόνο σε κοινοτικό επίπεδο.

- **Αρχή της αναλογικότητας**

Η πρόταση είναι σύμφωνη με την αρχή της αναλογικότητας υπό την έννοια ότι περιορίζεται αυστηρά σε αυτό που είναι αναγκαίο για την επίτευξη των στόχων της. Οι προτεινόμενοι κανόνες όσον αφορά το εφαρμοστέο δίκαιο και την παρέκταση περιορίζονται στο διαζύγιο και στον δικαστικό χωρισμό και δεν εφαρμόζονται στην ακύρωση γάμου.

Αναμένεται ότι η παρούσα πρόταση δεν θα δημιουργήσει οποιαδήποτε συμπληρωματικά οικονομικά ή διοικητικά βάρη για τους πολίτες και ότι θα δημιουργήσει πολύ περιορισμένο συμπληρωματικό βάρος για τις εθνικές αρχές.

- **Επιλογή της πράξης**

Όσον αφορά το είδος νομοθετικής πράξης, ο χαρακτήρας και ο στόχος της πρότασης επιβάλλουν την προσφυγή σε κανονισμό. Η ασφάλεια δικαίου και η προβλεψιμότητα μπορούν να επιτευχθούν μόνο μέσω σαφών και ενιαίων κανόνων. Οι προτεινόμενοι κανόνες όσον αφορά τη διεθνή δικαιοδοσία και το εφαρμοστέο δίκαιο είναι επακριβείς και λεπτομερείς και δεν απαιτούν μεταφορά στο εθνικό δίκαιο. Αν αφηνόταν στα κράτη μέλη οποιοδήποτε περιθώριο διακριτικής εφαρμογής αυτών των κανόνων, αυτό θα έθετε σε κίνδυνο τους στόχους της ασφάλειας δικαίου και της προβλεψιμότητας.

4) ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ

Η πρόταση δεν έχει επιπτώσεις στον κοινοτικό προϋπολογισμό.

5) ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ

- **Απλούστευση**

Η πρόταση προβλέπει την απλούστευση διοικητικών διαδικασιών για τους πολίτες και για τα νομικά επαγγέλματα.

Ιδιαίτερα, η εναρμόνιση των κανόνων σύγκρουσης νόμων θα απλουστεύσει σημαντικά την κατάσταση για τους ιδιώτες και τα νομικά επαγγέλματα, παρέχοντάς τους τη δυνατότητα να προσδιορίζουν το εφαρμοστέο δίκαιο στη βάση ενός ενιαίου συνόλου κανόνων, το οποίο θα αντικαταστήσει τους εικοσιτέσσερις ισχύοντες εθνικούς κανόνες σύγκρουσης νόμων.

Η πρόταση εγγράφεται στο μόνιμο πρόγραμμα της Επιτροπής για την ενημέρωση και την απλούστευση του κοινοτικού κεκτημένου.

- **Λεπτομερής επεξήγηση της πρότασης**

Κεφάλαιο II – Διεθνής δικαιοδοσία

Άρθρο 3α

Η συγκεκριμένη διάταξη καθιερώνει την περιορισμένη δυνατότητα, για τους συζύγους, να προσδιορίζουν με κοινή συμφωνία το αρμόδιο δικαστήριο ("παρέκταση") στις διαδικασίες περί διαζυγίου και δικαστικού χωρισμού. Αντιστοιχεί στο άρθρο 12 του κανονισμού (ΕΚΑ) αριθ. 2201/2003 του Συμβουλίου, το οποίο επιτρέπει στα μέλη να συμφωνούν όσον αφορά την επιλογή του δικαστηρίου που είναι αρμόδιο για θέματα γονικής μέριμνας υπό ορισμένες προϋποθέσεις.

Αυτή η ενίσχυση της αυτονομίας των μερών θα βελτιώσει την ασφάλεια δικαίου και την προβλεψιμότητα για τους συζύγους. Οι ισχύοντες κανόνες διεθνούς δικαιοδοσίας δεν επιτρέπουν στους συζύγους να ζητήσουν το διαζύγιο σε κράτος μέλος του οποίου μόνον ένας εκ των δύο είναι υπήκοος, σε περίπτωση που απουσιάζει άλλο κριτήριο σύνδεσης. Ο νέος κανόνας θα βελτιώσει κυρίως την πρόσβαση στη δικαιοσύνη για τους συζύγους διαφορετικής ιθαγένειας παρέχοντάς τους τη δυνατότητα να καθορίσουν, με κοινή συμφωνία, ένα δικαστήριο ή τα δικαστήρια ενός κράτους μέλους του οποίου ένας εκ των δύο είναι υπήκοος. Αυτή η δυνατότητα εφαρμόζεται στους συζύγους που ζουν σε ένα κράτος μέλος όπως και σε εκείνους που ζουν σε τρίτες χώρες. Οι σύζυγοι που καθορίζουν ένα αρμόδιο δικαστήριο μπορούν επίσης να χρησιμοποιήσουν τη δυνατότητα να επιλέξουν το εφαρμοστέο δίκαιο κατ' εφαρμογή του άρθρου 20α.

Είναι αναγκαία η τήρηση ορισμένων τυπικών προϋποθέσεων για να εξασφαλιστεί ότι και οι δύο σύζυγοι έχουν επίγνωση των συνεπειών της επιλογής τους.

Η δυνατότητα επιλογής του αρμόδιου δικαστηρίου δεν εφαρμόζεται στις διαδικασίες που αφορούν την ακύρωση του γάμου, επειδή η αυτονομία των μερών στο συγκεκριμένο ζήτημα θεωρείται ως μη ενδεδειγμένη.

Τα άρθρα 4 και 5 τροποποιήθηκαν κατά τρόπον ώστε να ληφθεί υπόψη ο νέος κανόνας σχετικά με την παρέκταση.

Το άρθρο 6 καταργήθηκε. Η δημόσια διαβούλευση κατέδειξε ότι η συγκεκριμένη διάταξη μπορεί να προξενήσει σύγχυση. Είναι εξάλλου περιττή, δεδομένου ότι τα άρθρα 3, 4 και 5 περιγράφουν τις συνθήκες υπό τις οποίες ένα δικαστήριο έχει αποκλειστική αρμοδιότητα όταν ένας εκ των συζύγων έχει τη συνήθη διαμονή του στην επικράτεια ενός κράτους μέλους ή είναι υπήκοος ενός κράτους μέλους ή, στην περίπτωση του Ηνωμένου Βασιλείου και της Ιρλανδίας, έχει την "κατοικία" του/της στην επικράτεια ενός από αυτά τα δύο κράτη.

Άρθρο 7

Το άρθρο 7 κάνει τώρα αναφορά στους εθνικούς κανόνες διεθνούς δικαιοδοσίας στις καταστάσεις κατά τις οποίες οι σύζυγοι δεν έχουν τη συνήθη διαμονή τους στην επικράτεια ενός κράτους μέλους ή δεν έχουν την ίδια ιθαγένεια. Εντούτοις, οι εθνικοί κανόνες βασίζονται σε διαφορετικά κριτήρια και δεν εξασφαλίζουν πάντα αποτελεσματικά την πρόσβαση στη δικαιοσύνη για τους συζύγους, παρά το γεγονός ότι αυτοί μπορούν να έχουν στενούς δεσμούς με το συγκεκριμένο κράτος μέλος. Αυτό μπορεί να καταλήξει σε καταστάσεις κατά τις οποίες κανένα δικαστήριο στην ΕΕ ή σε κάποια τρίτη χώρα να μην είναι αρμόδιο να αποφανθεί για αίτηση διαζυγίου, δικαστικού χωρισμού ή ακύρωσης του γάμου. Μπορεί επίσης να οδηγήσει σε

πρακτικές δυσκολίες όσον αφορά την αναγνώριση διαζυγίου σε ένα κράτος μέλος, δεδομένου ότι απόφαση εκδοθείσα σε τρίτη χώρα δεν αναγνωρίζεται σε ένα κράτος μέλος σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 2201/2003 του Συμβουλίου αλλά μόνον κατ' εφαρμογή των εθνικών κανόνων ή των εφαρμοστέων διεθνών συνθηκών.

Η πρόταση θεσπίζει έναν ενιαίο και περιεκτικό κανόνα όσον αφορά τις επικουρικές βάσεις δικαιοδοσίας, ο οποίος αντικαθιστά τους εθνικούς κανόνες περί επικουρικών βάσεων δικαιοδοσίας και εξασφαλίζει την πρόσβαση στη δικαιοσύνη για τους συζύγους που ζουν σε τρίτες χώρες αλλά διατηρούν στενούς δεσμούς με ένα κράτος μέλος, του οποίου είναι υπήκοοι ή στο οποίο έχουν διαμείνει για ορισμένο χρονικό διάστημα. Το πεδίο εφαρμογής αυτού του κανόνα αντιστοιχεί στο γενικό κανόνα δικαιοδοσίας του άρθρου 3 και εφαρμόζεται στο διαζύγιο, τον δικαστικό χωρισμό και την ακύρωση του γάμου.

Άρθρο 12

Το άρθρο 12 τροποποιείται κατά τρόπο ώστε να κατοχυρώσει ότι ένα δικαστήριο διαζυγίου το οποίο έχει επιλεγεί από τους συζύγους κατ' εφαρμογή του άρθρου 3α είναι εξίσου αρμόδιο να κρίνει σε θέματα γονικής μέριμνας που συνδέονται με την αίτηση διαζυγίου, υπό τον όρο ότι πληρούνται οι προϋποθέσεις που ορίζονται στο άρθρο 12, ιδιαίτερα η προϋπόθεση ότι η δικαιοδοσία εξυπηρετεί το ύψιστο συμφέρον του παιδιού.

Κεφάλαιο Πα Εφαρμοστέο δίκαιο σε υποθέσεις διαζυγίου και δικαστικού χωρισμού

Η Επιτροπή προτείνει τη θέσπιση εναρμονισμένων κανόνων σύγκρουσης νόμων όσον αφορά το διαζύγιο και τον δικαστικό χωρισμό, βασισμένων κατά κύριο λόγο στην επιλογή των συζύγων. Η επιλογή περιορίζεται στα δίκαια με τα οποία οι σύζυγοι έχουν στενούς δεσμούς λόγω της τελευταίας κοινής συνήθους διαμονής τους, εφόσον ένας εξ αυτών συνεχίζει να διαμένει εκεί, το δίκαιο της ιθαγένειας ενός εκ των συζύγων, το δίκαιο του κράτους της προηγούμενης συνήθους διαμονής τους ή το δίκαιο του δικάζοντος δικαστή.

Η πλειοψηφία των απαντήσεων στην Πράσινη Βίβλο θεωρούσε ότι οι κοινοί κανόνες σύγκρουσης νόμων θα πρέπει να εφαρμόζονται στον δικαστικό χωρισμό και στο διαζύγιο, δεδομένου ότι, σε μεγάλο αριθμό περιπτώσεων, ο δικαστικός χωρισμός αποτελεί απαραίτητο προηγούμενο του διαζυγίου. Τα κράτη μέλη που αναγνωρίζουν τον δικαστικό χωρισμό εφαρμόζουν τους ίδιους κανόνες σύγκρουσης νόμων στο διαζύγιο και στον δικαστικό χωρισμό. Αντίθετα, το μεγαλύτερο μέρος των ενδιαφερομένων δεν τάχθηκε υπέρ της άποψης να επεκταθούν αυτοί οι κανόνες στην ακύρωση γάμου, η οποία συνδέεται στενά με το κύρος του γάμου και, κατά γενικό κανόνα, διέπεται από το δίκαιο του κράτους στο οποίο τελέστηκε ο γάμος ("lex loci celebrationis") ή το δίκαιο της ιθαγένειας των συζύγων ("lex patriae").

Άρθρο 20α

Η μεγάλη πλειοψηφία των εθνικών κανόνων σύγκρουσης νόμων προβλέπει μόνον μία λύση σε μία δεδομένη κατάσταση. Η πρόταση στοχεύει να προσφέρει στους συζύγους μεγαλύτερη ευελιξία παρέχοντάς τους τη δυνατότητα να επιλέγουν το εφαρμοστέο δίκαιο στο διαζύγιο και στον δικαστικό χωρισμό. Τα διαθέσιμα δίκαια περιορίζονται

σε εκείνα που εμφανίζουν στενούς δεσμούς με τους συζύγους. Αυτή η διάταξη περιλαμβάνει ορισμένες διαδικαστικές προϋποθέσεις για να εξασφαλίσει ότι οι σύζυγοι έχουν επίγνωση των συνεπειών της επιλογής τους.

Άρθρο 20β

Απουσία επιλογής των μερών, το εφαρμοστέο δίκαιο καθορίζεται σε συνάρτηση με μία κλίμακα κριτηρίων σύνδεσης, στην οποία η συνήθης διαμονή των συζύγων κατέχει πρωταρχική θέση. Αυτός ο ενιαίος κανόνας θα εξασφαλίσει την ασφάλεια δικαίου και την προβλεψιμότητα. Η θέσπιση εναρμονισμένων κανόνων σύγκρουσης νόμων φαίνεται να μειώνει σε μεγάλο βαθμό τον κίνδυνο "εσπευσμένης προσφυγής στο δικαστήριο", δεδομένου ότι οποιοδήποτε δικαστήριο επιλαμβάνεται στην Κοινότητα θα εφαρμόζει το δίκαιο που ορίζεται στη βάση κοινών κανόνων.

Το γεγονός ότι αυτός ο κανόνας βασίζεται κατά προτεραιότητα στη συνήθη διαμονή των συζύγων και, σε περίπτωση απουσίας, στην τελευταία συνήθη διαμονή τους εφόσον ένας εξ αυτών συνεχίζει να διαμένει εκεί θα οδηγήσει στη μεγάλη πλειοψηφία των περιπτώσεων, στην εφαρμογή του δικαίου του δικάζοντος δικαστή. Τα προβλήματα που συνδέονται με την εφαρμογή του αλλοδαπού δικαίου θα είναι ως εκ τούτου σπάνια.

Άρθρο 20γ

Παρά το γεγονός ότι δεν αναφέρεται ρητά στο κείμενο, ο προτεινόμενος κανονισμός προορίζεται να έχει καθολική εφαρμογή, γεγονός που σημαίνει ότι ο κανόνας σύγκρουσης νόμων μπορεί να ορίζει το δίκαιο κράτους μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή το δίκαιο τρίτης χώρας.

Όταν ορίζεται το δίκαιο ενός άλλου κράτους μέλους, το ευρωπαϊκό δικαστικό δίκτυο για αστικές και εμπορικές υποθέσεις μπορεί να διαδραματίζει ένα ρόλο παρέχοντας τη συνδρομή τους στα δικαστήρια σχετικά με το περιεχόμενο του αλλοδαπού δικαίου.

Άρθρο 20δ

Η δυνατότητα αναπαραπομπής θα έθετε σε κίνδυνο τον στόχο της ασφάλειας δικαίου. Ο καθορισμός ενός δικαίου σύμφωνα με ενιαίους κανόνες σύγκρουσης νόμων σημαίνει κατά συνέπεια ότι καθορίζονται οι ουσιαστικοί κανόνες αυτού του δικαίου και όχι οι κανόνες σύγκρουσης νόμων.

Άρθρο 20ε

Ο μηχανισμός της επιφύλαξης δημόσιας τάξης επιτρέπει στο δικαστή να μην λαμβάνει υπόψη τους κανόνες του αλλοδαπού δικαίου που έχει καθοριστεί από τον κανόνα σύγκρουσης νόμων εφόσον η εφαρμογή του αλλοδαπού δικαίου σε μία δεδομένη περίπτωση θα ήταν αντίθετη προς τη δημόσια τάξη του δικάζοντος δικαστή. Ο όρος "έκδηλα" ασυμβίβαστη σημαίνει ότι η χρήση της επιφύλαξης δημόσιας τάξης πρέπει να παραμένει εξαιρετική.

Θέση του Ηνωμένου Βασιλείου, της Ιρλανδίας και της Δανίας

Το Ηνωμένο Βασίλειο και η Ιρλανδία δεν συμμετέχουν στη συνεργασία σε θέματα που καλύπτονται από τον τίτλο IV της Συνθήκης, εκτός εάν εκφράσουν την επιθυμία,

σύμφωνα με το άρθρο 3 του πρωτοκόλλου για τη θέση του Ηνωμένου Βασιλείου και της Ιρλανδίας που προσαρτάται στη συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση και στη συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας.

Η Δανία δεν συμμετέχει στην έγκριση του παρόντος κανονισμού και δεν δεσμεύεται από αυτόν ούτε υπόκειται στην εφαρμογή του δυνάμει των άρθρων 1 και 2 του πρωτοκόλλου για τη θέση της Δανίας που προσαρτάται στη συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση και στη συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας.

Πρόταση

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 2201/2003 όσον αφορά τη διεθνή δικαιοδοσία και για τη θέσπιση κανόνων σχετικά με το εφαρμοστέο δίκαιο σε γαμικές διαφορές

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ,

Έχοντας υπόψη:

τη συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, και ιδίως το άρθρο 61, στοιχείο γ), και το άρθρο 67 παράγραφος 1,

την πρόταση της Επιτροπής⁸,

τη γνώμη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου⁹,

τη γνώμη της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής¹⁰,

Εκτιμώντας τα εξής:

- (1) Η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει θέσει ως στόχο τη διατήρηση και ανάπτυξη της Ένωσης ως χώρου ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης, στο πλαίσιο του οποίου εξασφαλίζεται η ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων. Προκειμένου να δημιουργήσει βαθμιαία έναν τέτοιο χώρο, η Κοινότητα θεσπίζει, μεταξύ άλλων, στον τομέα της δικαστικής συνεργασίας σε αστικές υποθέσεις, τα μέτρα τα οποία είναι αναγκαία για την ομαλή λειτουργία της εσωτερικής αγοράς.
- (2) Δεν υπάρχουν επί του παρόντος κοινοτικοί κανόνες στον τομέα του εφαρμοστέου δικαίου σε γαμικές διαφορές. Ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 2201/2003 του Συμβουλίου, της 27ης Νοεμβρίου 2003, ορίζει κανόνες για τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων σε γαμικές διαφορές και διαφορές γονικής μέριμνας, αλλά δεν συμπεριλαμβάνει κανόνες για το εφαρμοστέο δίκαιο.
- (3) Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο που πραγματοποιήθηκε στη Βιέννη στις 11 και 12 Δεκεμβρίου 1998 κάλεσε την Επιτροπή να εξετάσει τη δυνατότητα κατάρτισης νομικής πράξης για το εφαρμοστέο δίκαιο σε υποθέσεις διαζυγίου. Τον Νοέμβριο 2004, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο κάλεσε την Επιτροπή να παρουσιάσει Πράσινη Βίβλο για τους κανόνες σύγκρουσης νόμων σε υποθέσεις διαζυγίου.

---

⁸ EE C [...] της [...], σ. [...].

⁹ EE C [...] της [...], σ. [...].

¹⁰ EE C [...] της [...], σ. [...].

- (4) Η Επιτροπή, σύμφωνα με την πολιτική εντολή της, παρουσίασε, στις 14 Μαρτίου 2005, μία Πράσινη Βίβλο για το εφαρμοστέο δίκαιο και τη διεθνή δικαιοδοσία σε υποθέσεις διαζυγίου. Αυτή η Πράσινη Βίβλος έδωσε λαβή για να διεξαχθεί ευρεία δημόσια διαβούλευση για τις πιθανές λύσεις των προβλημάτων που μπορούν να προκύψουν από την παρούσα κατάσταση.
- (5) Ο παρών κανονισμός πρέπει να δημιουργήσει ένα σαφές και πλήρες νομικό πλαίσιο στον τομέα των γαμικών διαφορών στην Ευρωπαϊκή Ένωση και να εξασφαλίσει στους πολίτες κατάλληλες λύσεις όσον αφορά την ασφάλεια δικαίου, την προβλεψιμότητα, την ευελιξία και την πρόσβαση στη δικαιοσύνη.
- (6) Με σκοπό να ενισχύσει την ασφάλεια δικαίου, την προβλεψιμότητα και την ευελιξία, ο παρών κανονισμός πρέπει να καθιερώσει τη δυνατότητα των συζύγων να συμφωνούν για την επιλογή του αρμόδιου δικαστηρίου σε διαδικασίες διαζυγίου και δικαστικού χωρισμού. Πρέπει επίσης να αφήσει στα μέρη ένα ορισμένο περιθώριο ευελιξίας κατά την επιλογή του εφαρμοστέου δικαίου στο διαζύγιο και στον δικαστικό χωρισμό. Αυτή η δυνατότητα δεν πρέπει να επεκταθεί στην ακύρωση του γάμου, η οποία συνδέεται στενά με τις προϋποθέσεις κύρους του γάμου και για την οποία η αυτονομία των μερών κρίνεται ως μη ενδεδειγμένη.
- (7) Απουσία επιλογής του εφαρμοστέου δικαίου, ο παρών κανονισμός πρέπει να θεσπίσει εναρμονισμένους κανόνες σύγκρουσης νόμων βασισμένους σε μία κλίμακα κριτηρίων σύνδεσης με σκοπό να εξασφαλίσει την ασφάλεια δικαίου και την προβλεψιμότητα και να αποτρέψει την "εσπευσμένη προσφυγή στο δικαστήριο". Αυτά τα κριτήρια σύνδεσης πρέπει να επιλεγούν κατά τρόπο που να εξασφαλίσει ότι οι διαδικασίες που αφορούν το δικαστήριο ή τον δικαστικό χωρισμό υπόκεινται σε δίκαιο με το οποίο ο γάμος έχει στενή σχέση.
- (8) Λόγοι δημοσίου συμφέροντος μπορούν να δικαιολογήσουν τη δυνατότητα, σε εξαιρετικές περιπτώσεις, μη εφαρμογής του αλλοδαπού δικαίου σε δεδομένη υπόθεση όταν αυτό θα ήταν έκδηλα αντίθετο προς τη δημόσια τάξη του δικάζοντος δικαστή.
- (9) Πρέπει να αναθεωρηθεί ο κανόνας των επικουρικών βάσεων δικαιοδοσίας κατά τρόπο ώστε να ενισχυθεί η προβλεψιμότητα και η πρόσβαση στη δικαιοσύνη των συζύγων διαφορετικής ιθαγένειας που ζουν σε τρίτη χώρα. Προς τον σκοπό αυτό, ο κανονισμός πρέπει να θεσπίσει εναρμονισμένο κανόνα όσον αφορά τις επικουρικές βάσεις δικαιοδοσίας για να επιτρέψει στα ζεύγη διαφορετικής ιθαγένειας να προσφύγουν σε δικαστήριο κράτους μέλους με το οποίο έχουν στενούς δεσμούς λόγω της ιθαγένειάς τους ή της τελευταίας κοινής συνήθους διαμονής τους.
- (10) Το άρθρο 12 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 2201/2003 του Συμβουλίου πρέπει να τροποποιηθεί για να εξασφαλιστεί ότι ένα δικαστήριο διαζυγίου που ορίζεται σύμφωνα με το άρθρο 3α έχει εξίσου δικαιοδοσία σε θέματα γονικής μέριμνας που συνδέονται με την αίτηση διαζυγίου, υπό την επιφύλαξη ότι πληρούνται οι προϋποθέσεις που ορίζονται στο άρθρο 12 του εν λόγω κανονισμού, ιδιαίτερα η προϋπόθεση ότι η δικαιοδοσία εξυπηρετεί το ύψιστο συμφέρον του παιδιού.
- (11) Πρέπει κατά συνέπεια να τροποποιηθεί ανάλογα ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 2201/2003.
- (12) Δεδομένου ότι οι στόχοι της προβλεπόμενης δράσης, δηλαδή η ενίσχυση της ασφάλειας δικαίου, της ευελιξίας και της πρόσβασης στη δικαιοσύνη στις διεθνείς

διαδικασίες γαμικών διαφορών δεν μπορούν να επιτευχθούν επαρκώς από τα κράτη μέλη και μπορούν κατά συνέπεια, λόγω των διαστάσεων τους, να επιτευχθούν καλύτερα σε κοινοτικό επίπεδο, η Κοινότητα μπορεί να λάβει μέτρα σύμφωνα με την αρχή της επικουρικότητας που ορίζεται στο άρθρο 5 της Συνθήκης. Σύμφωνα με την αρχή της αναλογικότητας όπως αυτή ορίζεται στο εν λόγω άρθρο, ο παρών κανονισμός δεν υπερβαίνει αυτό που είναι αναγκαίο για την επίτευξη αυτών των στόχων.

- (13) Ο παρών κανονισμός τηρεί τα θεμελιώδη δικαιώματα και τις αναγνωρισμένες αρχές, ιδιαίτερα, από το Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ως γενικές αρχές του κοινοτικού δικαίου. Ιδιαίτερα, στοχεύει να εξασφαλίσει την πλήρη τήρηση του δικαιώματος σε δίκαιη δίκη όπως αναγνωρίζεται στο άρθρο 47 του Χάρτη.
- (14) [Το Ηνωμένο Βασίλειο και η Ιρλανδία γνωστοποίησαν σύμφωνα με το άρθρο 3 του πρωτοκόλλου για τη θέση του Ηνωμένου Βασιλείου και της Ιρλανδίας, το οποίο έχει προσαρτηθεί στη συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση και τη συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, την επιθυμία τους να συμμετάσχουν στην έκδοση για την εφαρμογή του παρόντος κανονισμού].
- (15) Η Δανία, σύμφωνα με τα άρθρα 1 και 2 του πρωτοκόλλου για τη θέση της Δανίας, που προσαρτάται στη συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση και στη συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, δεν συμμετέχει στη θέσπιση του παρόντος κανονισμού και ως εκ τούτου δεν δεσμεύεται από αυτόν και δεν υπόκειται στην εφαρμογή του.

ΕΞΕΔΩΣΕ ΤΟΝ ΠΑΡΟΝΤΑ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟ:

Άρθρο 1

Ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 2201/2003 τροποποιείται ως εξής:

- (1) ο τίτλος αντικαθίσταται από το ακόλουθο κείμενο:

“Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 2201/2003 του Συμβουλίου για τη διεθνή δικαιοδοσία και την αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων σε γαμικές διαφορές και διαφορές γονικής μέριμνας καθώς και για το εφαρμοστέο δίκαιο σε γαμικές διαφορές”

- (2) παρεμβάλλεται το ακόλουθο άρθρο 3α:

“Άρθρο 3α

Επιλογή του δικαστηρίου από τα μέρη σε διαδικασίες σχετικές με διαζύγιο και δικαστικό χωρισμό

1. Οι σύζυγοι μπορούν να συμφωνήσουν ότι ένα δικαστήριο ή τα δικαστήρια ενός κράτους μέλους πρόκειται να έχουν δικαιοδοσία σε μεταξύ τους διαδικασία σχετικά με διαζύγιο ή δικαστικό χωρισμό υπό τον όρο ότι έχουν στενούς δεσμούς με το εν λόγω κράτος μέλος λόγω του γεγονότος ότι:

- (α) ισχύει οποιοδήποτε από τα κριτήρια δικαιοδοσίας που απαριθμούνται στο άρθρο 3, ή
  - (β) πρόκειται για τον τόπο της τελευταίας κοινής συνήθους διαμονής των συζύγων για μία ελάχιστη περίοδο τριών ετών, ή
  - (γ) ένας εκ των συζύγων είναι υπήκοος του εν λόγω κράτους μέλους ή, στις περιπτώσεις του Ηνωμένου Βασιλείου και της Ιρλανδίας, έχει “domicile” του/της στην επικράτεια ενός εξ αυτών των δύο κρατών μελών.
2. Μία συμφωνία περί δικαιοδοσίας πρέπει να διατυπώνεται εγγράφως και να υπογράφεται και από τους δύο συζύγους το αργότερο κατά τη στιγμή της προσφυγής στο δικαστήριο.”
- (3) Στα άρθρα 4 και 5, οι όροι “Άρθρο 3” αντικαθίστανται από τους όρους “Άρθρα 3 και 3α”.
  - (4) Το άρθρο 6 διαγράφεται·
  - (5) το άρθρο 7 αντικαθίσταται από το ακόλουθο κείμενο:

"Άρθρο 7

Επικουρικές βάσεις δικαιοδοσίας

Όταν κανένας εκ των συζύγων δεν έχει τη συνήθη διαμονή του στην επικράτεια ενός κράτους μέλους και δεν έχει κοινή ιθαγένεια ενός κράτους μέλους, ή, στην περίπτωση του Ηνωμένου Βασιλείου και της Ιρλανδίας δεν έχουν το “domicile” τους στην επικράτεια ενός εκ των δύο αυτών κρατών μελών, τα δικαστήρια ενός κράτους μέλους έχουν δικαιοδοσία δυνάμει του γεγονότος ότι:

- (α) οι σύζυγοι είχαν την κοινή προηγούμενη συνήθη διαμονή τους στην επικράτεια αυτού του κράτους μέλους για τουλάχιστον τρία έτη, ή
  - (β) ένας εκ των συζύγων έχει την ιθαγένεια αυτού του κράτους μέλους, ή, στην περίπτωση του Ηνωμένου Βασιλείου και της Ιρλανδίας, έχει το “domicile” του ή της στην επικράτεια ενός εκ των δύο αυτών κρατών μελών.”
- (6) Στο άρθρο 12, παράγραφος 1, οι όροι “Άρθρο 3” αντικαθίστανται από τους όρους “Άρθρα 3 και 3α”.
  - (7) Παρεμβάλλεται το ακόλουθο κεφάλαιο IIα:

“ΚΕΦΑΛΑΙΟ IIα

Εφαρμοστέο δίκαιο σε υποθέσεις διαζυγίου και δικαστικού χωρισμού

Άρθρο 20α

Επιλογή δικαίου από τα μέρη

1. Οι σύζυγοι μπορούν να συμφωνήσουν να καθορίσουν το εφαρμοστέο δίκαιο σε διαζύγιο και δικαστικό χωρισμό. Μπορούν να συμφωνήσουν να καθορίσουν ένα από τα ακόλουθα δίκαια:
  - (α) το δίκαιο του κράτους της τελευταίας κοινής συνήθους διαμονής των συζύγων στο μέτρο που ένας εξ αυτών συνεχίζει να διαμένει εκεί·
  - (β) το δίκαιο του κράτους ιθαγένειας ενός εκ των συζύγων, ή, στην περίπτωση του Ηνωμένου Βασιλείου και της Ιρλανδίας, το δίκαιο του “domicile” ενός εκ των συζύγων·
  - (γ) το δίκαιο του κράτους στο οποίο οι σύζυγοι διαμένουν από τουλάχιστον πέντε έτη·
  - (δ) το δίκαιο του κράτους μέλους στο οποίο υποβάλλεται η αίτηση.
2. Μία συμφωνία που καθορίζει το εφαρμοστέο δίκαιο πρέπει να καταρτίζεται εγγράφως και να υπογράφεται και από τους δύο συζύγους το αργότερο κατά τη στιγμή της προσφυγής στο δικαστήριο.

Άρθρο 20β

Εφαρμοστέο δίκαιο απουσία επιλογής των μερών

Απουσία επιλογής σύμφωνα με το άρθρο 20α, το διαζύγιο και ο δικαστικός χωρισμός υπόκεινται στο δίκαιο του κράτους:

- (α) στο οποίο οι σύζυγοι έχουν την κοινή συνήθη διαμονή τους, ή ελλείψει,
- (β) στο οποίο οι σύζυγοι είχαν την τελευταία κοινή συνήθη διαμονή στο βαθμό που ένας εξ αυτών συνεχίζει να διαμένει εκεί, ή ελλείψει,
- (γ) του οποίου και οι δύο σύζυγοι είναι υπήκοοι ή, στην περίπτωση του Ηνωμένου Βασιλείου και της Ιρλανδίας, στο οποίο έχουν και οι δύο το “domicile” τους, ή ελλείψει,
- (δ) στο οποίο υποβάλλεται η αίτηση.

Άρθρο 20γ

Εφαρμογή του αλλοδαπού δικαίου

Όταν είναι εφαρμοστέο το δίκαιο ενός άλλου κράτους μέλους, το δικαστήριο μπορεί να προσφύγει στο Ευρωπαϊκό Δικαστικό Δίκτυο σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις για να λάβει πληροφορίες σχετικά με το περιεχόμενο του συγκεκριμένου δικαίου.

Άρθρο 20δ

Αποκλεισμός της αναπαραγωγής

Εφαρμογή ενός δικαίου που ορίζεται σύμφωνα με τον παρόντα κανονισμό νοείται η εφαρμογή των κανόνων του συγκεκριμένου δικαίου, εξαιρουμένων των κανόνων ιδιωτικού διεθνούς δικαίου.

Άρθρο 20ε

Δημόσια τάξη

Η εφαρμογή μιας διάταξης του δικαίου που καθορίζεται από τον παρόντα κανονισμό μπορεί να αποκλειστεί μόνον εάν η εφαρμογή αυτή είναι προδήλως ασυμβίβαστη με τη δημόσια τάξη του δικάζοντος δικαστή."

*Άρθρο 2
Έναρξη ισχύος*

Ο παρών κανονισμός αρχίζει να ισχύει την εικοστή ημέρα από τη δημοσίευσή του στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης*.

Εφαρμόζεται από την 1η Μαρτίου 2008.

Ο παρών κανονισμός είναι δεσμευτικός ως προς όλα τα μέρη του και ισχύει άμεσα στα κράτη μέλη σύμφωνα με τη συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας.

Βρυξέλλες,

*Για το Συμβούλιο
Ο Πρόεδρος
[...]*